
Dying together zindert

TEKST: MARK VERVUURT • BEELD: KRIS DEWITTE

Net na de zomervakantie hadden we een primeur: onze eerste PHOENIX VRIJPLAATS. Een evenement in de Stadsschouwburg van Utrecht, samen met het theatergezelschap *Building Conversation* van Lotte van den Berg en danser Peter Rombouts. Deze editie – dit keer voor cursisten uit de driejarige opleiding – stond in het teken van verschillende werkvormen rondom 'de grotere ruimte'. De theatrale constellatie *Dying Together* was een intense ervaring waarin performers samen met het publiek situaties van gezamenlijk sterven en de klimaatcrisis ontrafelden. Mark Vervuurt nam deel en vertelt over zijn ervaringen tijdens de performance *Dying Together/Futures*. >

Ik loop de sjeke, marmeren trappen op van de stadsschouwburg. Samen met nog een twintigtal deelnemers op weg naar een voorstelling van Lotte van den Berg en haar performers over 'samen doodgaan'... pfoe, ik weet ook dat dit een interactieve voorstelling is waarin ik niet achterover in een comfortabele stoel zal toekijken. Dat maakt het vooraf al spannend.

We komen in een grote, lege ruimte met een grijze vloer, omringd door wanden met zwarte gordijnen en her en der op wat tafeltjes glaasjes met waterkannen. Elke deelnemer krijgt een plek in de ruimte. Lotte legt uit: 'Wij gaan jullie het komende uur begeleiden, als jezelf en soms in een bepaalde rol.' Het is een soort opstelling, zo begrijp ik.

Een grote, zware steen wordt door vier performers met zichtbare moeite opgetild en verlegd. Het roept de vraag bij me op of ik zelf wel zo zwaar aan de dood til en ik moet een beetje om die gedachte grinniken.

Een performer gaat in de ruimte staan met de rug naar ons toe; hij staat voor ieders toekomstige dood. Hoe ik me daartoe verhoud? O... kay... mmm... direct het diepe in dus.

In de eerste actie nemen een paar jonge mensen flinke afstand van de dood. Ikzelf, 54 jaar, loop naar de toekomstige dood toe, blijf redelijk dichtbij staan en denk: zo is het, appeltje, eitje. Ik heb echt nog wel tijd van leven hoor. Direct besef ik dat dat vooral een stoere gedachte is. Want ik zie mezelf door het bos crossen op mijn mountainbike; verbeterd fiets ik, alsof de dood me op de hielen zit: Ik kan dit nog, ben fit, haal iedereen in, ben nog een jonge god! Totdat een echte jonge god mij grijnzend passeert... het drukt me op een pijnlijk feit: ik ben gewoon een al wat strammere vijftiger met een grijze baard, een flink stuk dichterbij zijn dood dan bij zijn geboorte. Slik.

Vervolgens leidt een zachte, vriendelijke stem ons in grote stappen door de tijd. We vergaan tot stof en ➤

tot ver daarna. Tot mijn verbazing komt er een enorme rust over me heen. Ik voel me sterk verbonden met alles om me heen. Ik beseef dat mijn angst is gekoppeld aan steeds minder kunnen en de eindigheid van het leven. Ik ben niet bang voor de dood zelf. Later hoor ik van meer deelnemers een dergelijke ervaring.

De steen wordt naar het midden van de zaal gedragen. De huidige klimaatcrisis is nu het startpunt van het speelveld. Iedereen krijgt een andere rol. Van olie-raffinaderij, kapitalisme, een oerwoud, de Sahara, een oeroude boom tot een ijsbeer. Ik krijg de rol van een groot koraalrif bij Australië. We tuimelen om elkaar heen in de tijd die voorbijvliegt, verder en verder van elkaar. Voelde ik in het eerste deel vooral een prettig soort berusting in de dood, nu voel ik vooral verdriet om het leven dat wegwijnt en om het verlies van verbinding. Hier gaat echt leven kapot. Straks is er niks meer over.

De steen wordt voor de laatste keer verplaatst naar een hoek in de ruimte. Iedereen neemt een rol aan van een idee hoe om te gaan met de klimaatcrisis. Ideeën als 'we fixen dit', 'het valt wel mee', of 'de verandering start bij de industrie'. Iedereen moet lachen bij het idee dat ik

krijg van een performer: 'vegan cappuccino'. Maar als ik in het speelveld stap, merk ik dat het lachen me snel vergaat en dat mijn idee maar weinig zoden aan de dijk zet. Ik voel me er ongemakkelijk en niks bij. In een nagesprek komt zowel relativering als urgentie naar voren. Mij spreekt in dit gesprek vooral de gedachte aan dat we onszelf als mens niet zo belangrijk hoeven maken – dood gaan we toch – maar vooral moeten handelen met zicht op het toekomstig leven in het grotere geheel. Vanuit dat idee zou je bijvoorbeeld ook rivieren en bossen rechten kunnen geven.

Ook nu, een aantal weken na de voorstelling, heeft deze zijn invloed op me. Dat laat zich zien in kleine dingen, zoals het bewuster doen van duurzame boodschappen. Maar sterker nog berust ik meer in mijn ouder wordende lijf en dat is echt heel wat voor een van-nature-druktemaker als ik. Het grappige is dat ik daardoor met nog meer plezier door het bos cross.

Na de voorstelling loop ik langs het schouwburgrestaurant met de naam *Zinding*. Dat is het goede woord voor deze voorstelling. Samen met anderen fysiek in de ruimte bewegen met een thema dat iedereen raakt, daardoor zindert het en zindert het na. 🐾